

LIST IZLAZI TJEDNO. — GODIŠNJA REDOVITA PRETPLATA DIN 30, DOBROTVORNA DIN 50. — ZA INOZEMSTVO DIN 60. — OGLASI PO NAROČITOJ TARIFI.

GODINA XI. BROJ 34.
Šibenik, 14. studenoga 1940.

ADRESA UREDNIŠTVA I UPRAVE: ŠIBENIK pp. 17.
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.
BROJ ČEK. RAČUNA 23.121

Javni život i moral

Jedan naš vrlo uvaženi kulturni radnik napisao je ovih dana nekoliko vrlo značajnih redaka o moralu u javnom životu. Naglašeno je, kako bi Crkva još rječitije imala iznijeti svoj stav u konkretnim manifestacijama života. Dakle, sasvim protivno od onih koji misle i propovijedaju, da je njoj najbolje mučati o stvarima, koje »ne spadaju« na nju.

Crkva je učiteljica naroda. Zašto je i stvorena, da tumači objavljene istine vjere i vodi ljude putovima istine i života. Prema tomu, na nju spada sve ono što je za čovjeka i radi čovjeka. Nema uopće točke na poljima ljudskoga djelovanja, koja ne bi spadala na Crkvu. Crkva je tumač moralnoga zakona, a mi svako ljudsko djelovanje gledamo u svjetlu morala. Nije, sigurno, s tim rečeno, da Crkva mora i tehničku stranu svih ljudskih djelovanja uzeti u svoje ruke. To nije ni ideal njezin ni zadaća njezina. Ali nije, opet, ni samo zato, da reče: Ovo bi trebalo, a ovo ne; ovo bi se smjelo, a ovo ne. Njezin je poziv i da kontrolira život, da li se odvija po moralnim zakonima, ili, možda, ide mimo njih, a i protiv njih.

Konkretno: Božja je zapovijed — ne psuj! Crkva o tomu govori i propovijeda, svjetluje i nagovara, da se ostavimo te gadne, grješne i sramotne mane. Znamo da postoji i državni zakon, koji strogo zabranjuje psošt. I među paragrafima vojnoga zakona postoji stroga zabrana protiv psošti. A gdje se naša mladost nauči najviše i najgadnije psovati!...

Profutaravni i protunarodni grijeh jest: bijela kuga. Baš dobar izraz za to moralno zlo, jer ono ništi narode gore od one kuge, za koju u litanijama molimo Gospodina, da je makne od nas.

A zašto radnik nema djece, zašto su činovniku na teret, zašto ih je seljaku »previše«!... Ako išta u životu zadire u moral, to, sigurno, zadire ovo zlo, i to u najpunijem smislu riječi. — Mogu se službenici Crkve slomiti od truda u dokazivanju i propovijedanju, kako s tim zlom treba likvidirati, ali ne pomaže mnogo, jer obitelj treba kruha, stana i odijela, a to je preuzela na sebe civilna vlast. Tu nema lijeka sve dotle, dok civilna vlast ne bude temeljena na principima morala i moralne odgovornosti.

U početku se opravdava čovjek svojim lošim ekonomskim stanjem, što je svima nama dobro znano, ali kasnije, da se to pitanje i poboljša, moralno zlo — bježanja od djece — ostaje, jer to traži komoditet i majke i oca. O tomu govori život. Obiteljski život, kolikogod je lijep, idealan i svet, toliko

Blagoslov narodima po djeci njihovoj

Zagrebački nadbiskup preuzv. g. dr. Alojzije Stepinac 3. t. m. j., povodom otvorenja IV. zasjedanja Hrvatskog socijalnog tjedna, u zagrebačkoj prvostolnoj crkvi pred brojnim slušaocima održao je ovu svečanu alocuciju, koju, radi njene aktualnosti, donosimo u cijelosti:

»Svadbena vijenac svake čestite majke brojne kršćanske obitelji uistinu je vijenac, da se okuje suhim zlatom i sačuva kao njen najljepši spomenik. Jer tko iskazuje veće usluge domovini i narodu svome od majke, koja je rodila i kršćanski uzgojila brojnu djecu? Naglasujem, kršćanski uzgojila! Jer nije usluga u tome, što je dala djecu nego što je dala dobru djecu. Kršćanski uzgojena djeca blagoslov su naroda svoga.

Trebamo li možda dokazivati ovu tvrdnju? Uzalud bih je dokazivao bilo ženama bilo muževima, koji su već svaki stid zgazili nogama i poznaju samo jednoga boga, boga uzivanja. »Jer mnogi žive, veli apostol Pavao, za koje sam vam već govorio, a sad i plaćući kažem, kao neprijatelji križa Kristova. Njima je svršetak propast, njima je bog truh, oni se hvale sramotom svojom, oni zemaljski misle« (Phil. 3, 19). Ne govorim sada njima. Govorim vama, koji još imate ljubavi prema domovini, koja vas hrani i miluje. Govorim vama, koje ne vodi slijepa strast nego razum, kao što se i dolikuje razumnom biću, čovjeku. Možete li vi i jedan čas posumnjati, da bez čestitog kršćanskog podmlatka ne može biti govora o boljoj budućnosti domovine i naroda?

Sv. Augustin u svom klasičnom djelu »O Božjoj Državi« piše i o Ciceronovu mišljenju o tadanjoj rimskoj državi. Navješti najprije riječi rimskoga pjesnika Enija:

Moribus antiquis res stat Romana virisque

Rimsku državu drže stari običaji i valjani muževi,

nadovezuje Ciceron svoju opasku: »Niti bi muževi mogli, da takova poštenja nije bilo u državi, niti bi poštenje moglo, da takovi muževi nisu bili na čelu, osnovati ili tako uzdržati toliku i tako daleko i široko rasprostranjenu državu. Dakle prije nas se i domovinsko poštenje služilo odličnim muževima i odlični su muževi čuvali staro poštenje i uredbe preda. Naše pak doba,

je i križ, jer je roditelj po svomu pozivu žrtva za drugoga — za dijete, a preko djeteta za društvo. A svakomu se je teško žrtvovati. Zato, dati komoditetu, da dođe do svoga izražaja, znači, uništiti obitelj, bolje, njezin poziv.

Do toga dovodi uskraćivanje kruha, stana i odijela.

A koliko je onih koji uopće nisu u mogućnosti, da saviju toplo gnijezdo obiteljskoga života, pa, lično moralno propadaju, a narod gubi na prirastu u stvaranju novoga pokoljenja.

Moral zasijeca svugdje, i poziv je Crkve energično tražiti, da se moralnim zakonima udovoljava, posebno u narodu koji hoće biti katolički.

Hrvatska je u proslavama i u spremanju još većih proslava prilikom svo-

predma je primilo državu kao sjajnu sliku, ali kojoj ponestaje dražesti, ne samo da ju je zanemarilo obnoviti istim bojama, kojima je bila islikana, nego se nije postaralo ni zato, da sačuva barem njezinu formu i općenite obrise. Što naime preostaje od starog poštenja, na kojem stoji rimska država, kad ga vidimo tako predana zaboravi, da ga nesamo ne štujemo, nego ga ni ne poznaju. A što da kažem o muževima? I sami su dobri običaji propali zbog nestašće čestitih ljudi. Zbog naših dakle opačina, a ne slučajno, državu još imamo na jeziku, ali smo je zapravo već izgubili.« Tako je eto, po svjedočanstvu sv. Augustina, jadikovao Cicero već davno prije dolaska Kristova nad unutrašnjom slabošću i trulošću rimske države. Da se je tako nešto čulo, nakon što je ojačalo kršćanstvo, bilo bi bez sumnje, veli svetac, krivo kršćanstvo. Ali, veli sv. Augustin, »neka vide njezini (rimske države) hvalitelji, kakova ona je bila već u doba toleznijeg starog poštenja i valjanih muževa, da li je u njoj bilo istinsko poštenje, ili možda već ni tada nije bila živa poštenjem nego samo naslikana bojama? Vjera autem justitia non est nisi in ea re publica, cuius conditor rectorque Christus est! Nema pravoga poštenja nego u onoj državi, čiji je osnivač i upravljač Krist!« (De Civ. Dei L. II. c. 21).

Jedva vjerujem svojim očima, da je ovo napisano prije više od šesnaest stoljeća. Tako je vjerno fotografirao sv. Augustin i naše doba. I ne bi škodilo kad bi mnogi, kojima je povjeren sudbina naroda i domovine imali ove riječi napisane na stolu, ali još bolje zapisane u srcu, da prema njima udese svoj rad, ako ne će da narodna budućnost ostane priča. Kad namine ne bi vjerovali u preporodnu snagu evanđelja ne bismo li i mi gledajući, kako stanovita organizacija kod nas nekažnjeno i na očigled vlasti vrši zločine pobačaja i kako su tamne sile sve stavile u pokret, da nam mladež otruju, ne bismo li, velim, i mi morali reći nešto slično kao i Cicero: Domovinu još imamo na jeziku, ali smo je zapravo već izgubili!

Ne mi vjerujemo u preporodnu snagu evanđelja, jer vjerujemo u Krista i mi vjerujemo, da nije daleko vrijeme, kad će se brojna djeca smatrati blagoslovom s neba kao nekad kod starih Izraelaca, a pokvare-

ga jubileja 1300 godišnjice pokrštenja. Bilans njezinoga kršćanstva u današnjem vremenu, za naš čas, nije ružičast. Djela Crkve su grandiozna. Sve što je velika učinjeno u svim granama našega javnog života, nosi na sebi kršćanski pečat. To stoji i o tomu za sada nije riječ.

Riječ je, da li je život ovoga našega dana kršćanski. — Nije! To je naš odgovor.

Nije kršćanstvo ni u velikim i umjetničkim građevinama, ni u visokim školama, nego je kršćanstvo u dnevnom životu, koji ide putovima Božjih zakona. A to kod nas nije, i s tim se u ovom jubileju ne ćemo moći pohvaliti.

Kršćanstvo nije samo neki stari moralni savjetnik, kod koga će se uvi-

ni individui, koji mrskim djelima hoće da ometaju planove Stvoriteljeve, ustuknuti pred pravdom, koja zločine ne će ostavljati nekažnjene.

Planovi Stvoriteljevi! Kako su oni lijepi u pogledu obitelji. Sebe proslaviti, a pojedince i narode usrećiti! Jer »stvorio Bog čovjeka na sliku svoju, na sliku Božju ga, muža i ženu stvorio ih. I blagoslovi ih Bog i reče: Rastite i množite se i napunite zemlju i vladajte njome! (Gen. 1, 27). »Velika je čast, primjećuje sv. Franjo Sales, velika je čast za vas, zenidbeni drugovi, da vas Bog zove za suradnike, htijući pomnožiti duše, što će ga hvaliti i slaviti u sve vijeke. Vi radate tijelo, a Bog poput nebeskih kapljica rose stvara duše i ulijeva ih u tjelesa. (Filotea 3, 38).

Ali kakogod radanje djece ima služiti proslavi Boga, tako ima da služi i sreći naroda. Samo slijepac ne vidi, da brojna i dobra djeca znače dobre fizički i moralno zdrave buduće obitelji. A fizički i moralno zdrave obitelji znače fizički i moralno zdrav narod, narod sposoban da odigra ulogu, koju mu je Stvoritelj namijenio u historiji svijeta, sposoban da izdrži utakmicu naroda.

Živimo nažalost u doba, kad logika nema puno posla u svijetu. Ogladajte se samo malo oko sebe. Naš se narod ponosi svojim velikim ljudima. On se ponosi svojim knezovima Domagojem, Branimirom, Trpimirom i tolikim drugima. I s pravom se ponosi. No što su oni drugo nego izdanci kršćanskih obitelji? Naš se narod ponosi svojim kraljevima: Tomislavom, Krešimirom, Zvonimirom i drugima. I s pravom se ponosi. No što su oni drugo nego izdanci kršćanskih obitelji? Naš se narod ponosi svojim junacima kao Zrinskima, Frankopanima, Kružićima, Jurišićima, Jelačićima i bezbrojem drugih. No što su oni drugo nego izdanci kršćanskih obitelji? Naš se narod ponosi svojim velikim pjesnicima, piscima, umjetnicima, kao Gundulićem, Marulićem, Klovićem i tolikim drugima. No što su oni drugo nego izdanci kršćanskih obitelji? Naš se narod ponosi svojim svetim ljudima kao Tavilićem, Kažotićem, Markom Križevčaninom, Gracijem, Hosanom i drugima. No zar nisu oni najljepši izdanak kršćanskih obitelji? Naš se narod ponosi muktornim predstavnicima hrvatskih seljaka kao Matijom Gupcem i drugima. No što su oni nego izdanak kršćanskih obitelji? Naš se narod

jek naći trijezna, razborita i pametna riječ, nego je kršćanstvo stvoreno, da bude život čovjeka, da dnevni život ide putovima kršćanskih načela.

Zato, strujanja u modernom životu Crkve, pokreti živoga kršćanstva, ni jesu luksus i parada, nego prvi zakon, što ga Krist podcrtava i zahtijeva. S tim se ne misli nikoga izgurati s položaja, pa staviti na upravu svećenika, kao da je kršćanstvo nekakva njihova odskočna daska, a ne baština dana svima nama, nego se s tim hoće i energično traži, da se u interesu pojedinih i zajednice u svemu vidi i odražuje svjetlo morala, koji nosi pravdu, a po pravdi likvidaciju socijalnih zala.

Junior

ponosi svojim učenjacima kao Boškovićem, Bulićem i tolikim drugima. No što su oni drugo nego izdanci kršćanskih obitelji? Naš se narod ponosi i svojim velikim ženama kao Katarinom Zrinskom, kraljicom Jelenom i tolikim drugima. No što su i one drugo nego izdanci kršćanskih obitelji? Što da dalje nabrajamo?

Jedno je jasno i ne treba dokazati jer činjenice govore. Bez brojne i čestite djece, neće biti niti brojnih i čestitih odraslih pojedinaca, neće biti ni obitelji, a bez brojnih i čestitih obitelji ne će biti ni brojnoga, jakoga i zdravoga te za život sposobnoga naroda. To svi znaju i to bi manje više svi htjeli. A pitam vas, kakova je to logika, kad se sve to znade, a s druge strane gledamo, kako se danas nekažnjeno izvršuju zločini na očigled vlasti, zločini koji znače preuženje izvora, odakle se pomladuje narod. Kakova je to logika velim, kad se sve to znade, a s druge strane gledamo, kako se gotovo nesmetano i nekažnjeno sa strane tamnih elemenata poduzima sve, da se naša hrvatska mladež rastruje i štivom i filmom i drugim sredstvima?

Brojna i dobra djeca po Božjem planu blagoslov su narodima. Sve što se protivi Božjim planovima mora da donese prokletstvo narodima. Logički je dakle dužnost sviju faktora, kojima je na srcu sretna narodna budućnost da pomognu ostvarenje planova Božjih koje imade i s našim narodom, a koji mogu da budu samo blagoslov za nas. Ono, što moli Crkva u misli za mladence, želio bih, da se ispuni nad svima hrvatskim mladencima: Bog Abrahamov, Bog Izakov i Bog Jakovljevi budi s vama: On neka upotpuni svoj blagoslov na vama, da vidite djecu od svoje djece do trećega i četvrtoga koljena, a po tom da dostignete vječni neprolazni život!

ZIVOT S CRKVOM

Crkveni kalendar

Petak, 15. XI.: Sv. Albert Veliki. Nazvan je velikim radi velike njegove učenosti i učenjačkoga rada. Odlikovao se još k tomu velikom dobrotom i pobožnošću. 1622. proglašen je blaženim, a od Pape Pija XI. svetim.

Subota, 16. XI.: Sv. Gertruda, djevica, mlada sestra sv. Matilde. Skoro cijeli život proživjela je kao benediktinska koludrica. Umrla je 1334.

Nedjelja, 17. XI.: Dvadeset i sedma nedjelja po Duhovima (6. nedjelja po Bogojavljenju). — Vanjska svečanost bl. Nikole Tavilija, Sibencanina. — Sv. Grgur Čudotvorac, biskup. Njegov sveti i pokornički život Bog je nagradio velikim darom čudesna.

Ponedjeljak, 18. XI.: Posvećenje bazilike sv. Petra i Pavla. — Sv. Odon, opat. Rodio se 879. Kao opat u svim benediktinskim samostanima uveo je najstroži red i disciplinu.

Utorak, 19. XI.: Sv. Elizabeta, udovica, kćerka Andrije V., hrvatskog i mađarskog kralja. Odlikovala se osobito velikodušnom darežljivošću i izdašnim pomaganjem siromaha te strpljivim i junačkim podnašanjem svih protivnosti i patnja. Zaštitnica je kršćanskih dobrotvornih ustanova i Trećeg Reda sv. Frane. Umrla je 1231., a proglašena sveticom 1235.

Srijeda, 20. XI.: Sv. Feliks Valoa, priznavalac. Rodio se 1127. Skupa sa sv. Ivanom Matskim ustanovio je Red za oslobođenje robova, pod zaštitom Presv. Trojstva. Umro je 1212.

Mandalina

Zupa. Mandalina je postala župom 1544., kasnije je prestala, a ponovno je uspostavljena 1678. i predana franjevcima. Starije su se župske knjige izgubile, a novije su od g. 1827.

Župnici. 19. XII. 1694. Ilija Jurković, Nikola Marković i Mihovio Vukušić, mur-laci iz Mandaline, u ime sela i bratovštine izabiru za godinu dana kapelana Ivana Mihića iz Klisa. On će govoriti 100 misa za bratime, dijeliti sakramente, obilaziti bolesnike, te će u Gornjem polju (Danilu) pratiti mrtvace i u doba žetve govoriti će mise u crkvi sv. Danila rabinah dana. Seljaci će mu davati vino, žito, ulje i drugo, a sad mu odmah daju 120 lira, 6 kvarata brašna i 7 barila vina. (Not. spisi suda, sv. 87. l. 290.—300.) Župnici su Mandaline i Danila franjevci: Jure Selatović 1715., Ante Vukušić 1772.—78., Andrija Bujas iz šib. Doča 1778.—81., Andrija Berket iz Kaštela 1787., Ante Vukušić opet do 1790., Grgo Matić iz Tribunja kod Drniša 1790., Jakov Parat iz Mirlovića 1793. Samo župnici Mandaline: Josip Banovac iz Sitnoga † 28. VIII. 1795., Ante Maretić 1808.—11.,

Četvrtak, 21. XI.: Gospa od Zdravlja. Spomendan, kad je Bl. Djevica Marija bila dovedena i prikazana u hramu, da tu provede svoje mladenačke godine.

Petak, 22. XI.: Sv. Cecilija, djevica i mučenica. Podnijela je mučeničku smrt 230. Pjevači i glazbenici slave je kao svoju zaštitnicu.

Subota, 23. XI.: Sv. Klement I., Papa i mučenik. Stupio je na papinski prijestolje 90. Za vladanja cara Trajana prognan je u grad Krim, gdje je u najvećim patnjama završio život.

Nedjelja, 24. XI.: Dvadeset i osma (posljednja) nedjelja po Duhovima. — Sv. Ivan od Križa. S pravom tako nazvan, jer je sve svoje boli, nevolje i protivštine uvijek svladavao držeći u rukama križ Kristov.

Ponedjeljak, 25. XI.: Sv. Katarina, djevica i mučenica. Živjela je i podnijela mučeničku smrt u Aleksandriji.

Utorak, 26. XI.: Sv. Siricij, Papa. Izabran je za Papu 384. Bio je veoma učen, pobožan i revan u obrani sv. vjere od raznih krivovjerskih napadaja. — Sv. Silvestar, opat.

Srijeda, 27. XI.: Sv. Virgil, beskup Salzburga, apostol Koruške. Proglasio ga je svetim Grgur IX.

Četvrtak, 28. XI.: Sv. Sostem, učenik sv. Pavla Apostola. U početku je bio Židov i poglavica jedne židovske sinagoge, a kasnije se obratio na kršćanstvo. Radi sv. vjere bio je teško izbičevan u prisutnosti prokonsula Galiona.

Petak, 29. XI.: Sv. Saturnin i Sinije, mučenici. Strašnu mučeničku smrt podnijeli su pod carem Maksimijanom. Najprije bijahu satrveni dugom i teškom tamnicom, zatim iskidani štapovima i gvozdenim zubcima, a onda popaljeni na pojedinim djelovima tijela. Poslije svih tih muka napokon im otkrlo se glave.

Subota, 30. XI.: Sv. Andrija, apostol, brat sv. Petra apostola. Bio je najprije učenik sv. Ivana Krstitelja, a zatim Isusov. Propovijedao je sv. vjeru u Skitiji, Traciji i Epiru. U Patrasu bio je razapet na križ. S križa je dva dana bez prestanka propovijedao Isusa Krista.

DVADESET I SEDMA NEDJELJA PO DUHOVIMA

ČITANJE POSLANICE bl. Pavla Apostola Solunjanima (I. 1, 2—10). — Braćo! Zahvaljujemo Bogu svagda za sve vas, spominjući vas u molitvama svojim bez prestanka, sjećajući se djela vjere vaše, i truda ljubavi, i trpljenja u ufanju Gospoda našega Isusa Krista pred Bogom i Ocem našim; znajući, braćo ljubljena od Boga, da ste vi izabrani. Jer evanđelje naše nije došlo k vama samo u riječi nego i u kreposti i u Duhu Svetomu i u punoći velikoj, kao što znate, kakvi smo bili među vama poradi vas. I vi se ugledaste na nas i na Gospodina, primivši riječ u nevolji velikoj s radošću Duha Svetoga: tako da postadoste izgled svima vjernicima u Macedoniji i u Ahaji. Jer se od vas razglasi riječ Gospodnja ne samo u Macedoniji i u Ahaji, nego i u svako mjesto dopre vaša vjera u Boga tako, da nama ne treba ništa govoriti. Jer oni sami o nama obznajuju, kakav dolazak imamo k vama, i kako se od kumira obratiste k Bogu, da služite Bogu živomu i pravomu, i da čekate Sina njegova s nebesa (kojega uskrsnu od mrtvih) Isusa, koji nas izbavi od gnjeva budućega.

† SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Mateju (13, 31—35). — U ono vrijeme reče Isus priču ovu: Kraljevstvo je nebesko slično zrnu gorušičnom, koje uzme čovjek i

posije na njivi svojoj. Ono je istina manje od svih sjemenja, ali kad uzraste, veće je od svega povrća, i bude stablo, tako da ptice nebeske dolaze i stanuju na granama njegovim. — Drugu im priču kazao: Kraljevstvo je nebesko slično kvasu, koje uzvevši žena metne u tri mjere brašna, dok sve ne uskisne. Sve ovo govoraše Isus u pričama mnoštvu i bez priča ništa im nije govorio, da se ispuni što je kazao prorok: Otvorit ću u pričama usta svoja, kazat ću sakriveno od postanka svijeta.

MOLITVE KRŠĆANINA

XXXVIII.

GOSPINA KRUNICA — OTAJSTVA ŽALOSNA

1. Isus u Getsemani. U vrtu malslinskom počinje žalosna drama Muke Kristove. Isus traži se na pogled svoje muke; osjeća odvratnost ugledavši svu onu ogromnu gomilu grijeha, kojim se On, neokaljani Jaganjac, mora natovariti; žalostan je do smrti radi okorjelosti tolike svoje bezdušne djece. Pitaj u Isusa, neka ti nadahne sveti uzaš za sve ono, što je grješno; obećaj, da ćeš svake večeri ispitati svoju savjest, da pred svojim duhom obaviš smotru svojih grijeha, kao što ih je Isus gledao, jednoga po jednoga, u svojoj agoniji u vrtu getsemanskom.

2. Isus bičevan. Prisustvuj u duhu ovom bolnom i sramotnom mučenstvu, komu je bio podvrgnut Isus u dvoru Pilatovu. Rane i krv Isusova govore ti, što je grijeh i napose što je nečisti grijeh. Baš radi nečistih morao je Isus da podnese na svom tijelu ovo veoma bolno mučenje. Ispitaj se, da li imaš prigoda, od kojih moraš bježati; strasti, koje moraš nadvladati i ukrotiti, te pitaj pomoć i snagu, da ostanesh pobjednikom.

3. Isus okrunjen trnovom krunom. Drugo okrutno i barbarsko mučenje. Njim Isus ispašta grijeha oholosti. Koliko je oholosti skrivene i u mojoj pameti! Zaključujem to po mojoj razdražljivosti i osjetljivosti, te zabrinutosti za ono, što o meni govore ljudi, po mojoj malodušnosti, po mojim neuspjesima, po mojim opetovanim padovima, po mojim svagdanjim pogreškama i manama. Hoću da naučim biti ponizan ne samo pameću, već i činom te prignuti svoje čelo pred Onim, koji jedini zaslužuje, da bude ukrašen diademom Vrhovnog Gospodara svega svijeta i svih srdaca.

4. Isus nosi križ. Promatraj divljaštvo vojnika, koji ga gone; sotonsku radost njegovih neprijatelja; hladnu ravnodušnost njegovoga nezahvalnog naroda, nježnu samilost pobožnih žena; užasnu bol Majke pri susretu sa Sinom; muke i patnje Isusove pri opetovanim padovima pod teretom križa. Zavjeri Isusu vjernost u časovima kušnje, kad će te tištiti križ; isprosi jakost, da opet ne upadneš u svoje grijeha (svoju glavnu manu).

5. Isus razapet na križ. Pobožno saslušaj propovijed sedam riječi Isusovih na križu, koje ti očituju njegovu ljubav, koji oprašta, koji ostavlja u baštinu svoju Majku, koji trpi na tijelu i na duši te koji napokon doživljuje svoje slavlje u smrti. Obećaj, da ćeš se okoristiti velikom milošću sv. Miše, u kojoj Isus obnavlja, pod velom otajstva, žrtvu na Golgoti te isprosi za se i za svoje mile milost konačne ustrajnosti.

*MALI KRIZARI osnovani su u Starom gradu na Hvaru (okružje hvarsko), dok je obnovljen rad Malih Križara u Banjolu (okružje krško).

IV. hrvatski liturgijski kongres u Zagrebu

Kongres hrvatskog liturgijskog pokreta, već četvrti po redu, od 24.—27. X. održao se ove godine u Zagrebu pod pokroviteljstvom zagrebačkoga nadbiskupa preuzv. dra Alojzija Stepinca. Interes odziv za kongres bio je veoma velik. Izvan svakog očekivanja. Osim preuzv. Stepinca kongresu su prisustvovali još ova preuzv. gg. biskupi: Mons. Pušić, dr Burić, dr Čekada, dr Carević, dr Salis-Seewis i dr Lach te brojni delegati ostalih biskupa. Našega biskupa je zastupao naš urednik.

Kongres je započeo veoma svečano 24. X. listopadskom pobožnošću, sazivom Duha Svetoga i svečanom alocukijom pokrovitelja preuzv. Stepinca u prvostolnoj crkvi. Istakao je značenje liturgijskoga sjaja u Crkvi i bogoslužju te naročitu želju, da bi se Hrvati u okviru proslave svoga 1300-godišnjega jubileja putem liturgije što više približili Bogu, bez koga nema dobra ni pojedincima ni narodima.

Slijedilo je nato otvorenje kongresa u dupkom punoj franjevačkoj dvorani na Kaptolu. U ime Pripravnog odbora prisutne je pozdravio predsjednik dr F. Šeper, nadb. tajnik. Još su govorili prof. D. Zanko i preč. K. Pečnjak. U predsjedništvo kongresa izabrani su: Pečnjak Krešimir, kanonik, kao predsjednik; o. P. Vlašić, Kukulj D., don Š. Kovačić i prof. D. Zanko kao potpredsjednici; o. O. Tot, prof. Z. Tanodi i vlč. Zoričić kao tajnici.

Na kongresu su održana ova veoma sadržajna, iscrpiva i jaka predavanja: »Vječno svećeništvo Kristovo« (o. dr. H. Jacint Bošković); »Svećeništvo po Sakramentu sv. Reda« (preuzv. dr. Smiljan Čekada); »Svećenička zvanja« (dr. Janko Pečnjak); »Ideja svećeništva u kršćanskoj umjetnosti« (dr. Ivo Delale); »Naš duhovni život u jedinstvu s Kristovim svećeništvom« (prof. Dušan Zanko); »Laičko svećeništvo« (o. Stj. Tomislav Poglajen); »Smjernice Sv. Stolice u liturgijskom pokretu« (preuzv. Mons. Miho Pušić); »Homilija u službi liturgije« (dr. Matija Markov); »Brevijar — molitva sv. Crkve« (o. Leonard Bajić); »Sudjelovanje žene u Kristovu svećeništvu« (prof. Đurđica Vitković); »Naš život u jedinstvu sa svećenikom po Misi i misalu« (prof. Zlatko Tanodi); »Utjecaj liturgije na duhovnu obnovu naroda« (Dragutan Kukulj).

Čitav dakle kongres bio je posvećen temi: »Kristovo svećeništvo u Crkvi i naš život u vezi s njim«. Baš zgodna tema, dok ove godine slavimo svoj 1300-godišnji jubilej naših veza sa Sv. Stolicom. Ta čitav kršćanski život, od krštenja preko Euharistije do groba, usredotočen je oko svećenika i u svećeniku. Odatle i velika dužnost vjernika, da poštuju svoje svećenike, slušaju ih i slijede, za njih se mole, kao i da se briju za nova svećenička zvanja te ih pomognu novčanim doprinosima i nastojanjem oko duhovne obnove sredine, u kojoj ta zvanja niču, jačaju i dozrijevaju. Vjernici su još dužni, da surađuju sa svojim svećenicima, jer su skupa s njima suosjetljivi i pomagači njihova svećeništva, njihove odgovornosti i njihova apostolata.

Svakoga jutra bila je recitirana sv. Misa: 25. X. u crkvi čč. ss. Milosrdnica (učeničke njihove Učit. škole), 26. X. u isusovačkoj crkvi (učeničke gimnazije ss. Milosrdnica), 27. X. u franjevačkoj crkvi na Kaptolu (pitomeći Nadbisk. konvikta).

Pavao Erečeg iz Slivnoga 1826.—35., Bare Vukušić iz Mandaline 1835.—41., Pavao Bujas iz šib. Doča 1841.—46. († 1864.), Vjekoslav Mikulandra iz šib. Varoša 1846.—56., Vjek. Čaće pop 1856.—60., fra Frane Bikić iz Prgomete 1860.—61. Dalje su svjetovni svećenici: Vice Puljas iz Kaštela, Niko Žurić iz Šibenika, Josip Bioni, Ivan Nimčević iz Dubrovnika, Julij Paljetak iz Dubrovnika, Ivan Šižgorić, Ivan Carminati, Dinko Berčić iz Zadra, Dinko Mistura 1878.—1816., Grgo Tambača, Niko Plančić, Josjo Krnić, dr Josip Mijat, Damjan Rodin.

Crkve. Poluočok Mandalina tako se nazvao po nekoj crkvi posvećenoj sv. Mariji Mandaljeni, pokornici i pustinjaku. God. 1461. imala je crkvice svoga pustinjaka fra Petra Bogdanića, franjevca (heremita), kad je bio njezin plovani Jakov Vukušić šib. arhidakon i patron Nikola Mišić, ali je otprije crkveni beneficij ustanovio Tomazij Mišić. Te godine 1461. bila se zapalila pustinjakova kuća (heremitarium), pa je Nikola dozvolio, da se sagradi nova za pustinjake. (Not. arhiv suda, sv. 18. l. 59.) Starija čeljad iz Mandaline pamte, da je oko g. 1870. iz ruševina lazareta (Kulina) prenesena u dosadašnju crkvu sv. Mandaljene oltarna slika, koja je

stradala s crkvom skupa u požaru 1939. — Poslije smrti arhidakona Jakova Vukušića patron Nikola Mišić određuje mu za nasljednika Jurja Divnića Ciprijanova, koji je 3. VII. 1464. klekao pred biskupa i primio biret na glavu u znak, da prima nadarje. Juraj ga uživa i 1468. (Not. arhiv suda, sv. 17. list 153. i 164.—5., te sv. 18. l. 59.) Ali 22. I. 1504. biskup Bartul Bonino daje u najam za 3 godine Stjepanu Haraševiću iz sela Berča (Donje palje) sve vinograde crkve sv. Jeronima u Mandalini (in puncta s. Magdalenae. Not. arhiv suda sv. 30. l. b. 11). U drugim spisima nisam našao ovu crkvu nego jednom 1520., pa mislim, da je to istovjetna s crkvom sv. pokornice, u kojoj je bila i slika sv. Jere pustinjaka. Šibenčanac Juraj Divnić, ninski biskup, darovao je 28. II. 1505., preko svoga brata Šimuna, vojnoga časnika, kalež s reljefom Gospe i sv. Mandaljene za crkvu sv. pokornice na poluočoku uz uvjet, da ne bude nikada otuđen i da se za proštenje njegovih grijeha zauvijek pjeva sv. misa na dan svete. To je jedan od četiriju lijepih kaleža, koje je biskup poklonio šibenskim crkvama. (Not. arhiv suda, sv. 26. V b, 36.) Crkva sv. Mandaljene ima naziv i sv. Nikole, bar od 1544.

i bratovština šibenske Nove crkve brine se u 16. vijeku više puta, da u njoj bude misa, kao na 22. VII. 1564. Na pročelju crkve stajao je lik sv. Mandaljene, koja je sva prekrivena svojim kosama i kraj nje je gavrani. Bratovština sv. Nikole nabavila je g. 1930. novu zastavu, a drugu u čast Gospe od Zdravlja darovala je obitelj Gildardi. U crkvi je bio na pločniku neki zagonetni natpis, koji se sada nalazi u Grad. Muzeju. Požar u noći 15. VI. 1939. uništio je crkvu s pokuštvom i priborom osim velikog oltara (ali je slika sv. Mandaljene skoro sasvim propala) i slike Gospe od Zdravlja s pobočnoga oltara. Izgorjela je potpuno i sakristija i bratska kuća, koje su bile uz seoski bedem. Jedino je crkva dobila u ime osigurine 130.000 Din.

Crkva sv. Petra. U svim starijim spisima dolazi »sv. Petar u Zablaciu«, iako je crkva blizu Mandaline. Oko nje je grobište za seljane i kr. mornare. S apsidom crkva je duga 8,50 m. Crkva je utemeljila obitelj Stjepana Radovančića i njezino pravo patronata prešlo je na obitelj Tobolović (D. Zavorović, Trattato sopra le cose di Sebenico). Zavorović ne kaže, kad je utemeljena crkva s nadarjem, a knjiga ze biskup. dake donosi, da je to bilo g. 1414.

Svako veče bio je pjevani kompletorij u franjevačkoj crkvi te uoči blagdana Krista Kralja svečane vespere Krista Kralja. Na blagdan Krista Kralja bila je svečana pontifikalna sv. Misa u prvostolnoj crkvi. Tako su učesnici Kongresa imali prilike ne samo proširiti teoretski krug svojih spoznaja o problemima liturgije, već i praktički naučiti, što znači živjeti s liturgijom.

27. X. iza pontifikalne sv. Mise bio je svečani zaključak kongresa u franjevačkoj dvorani. Pokrovitelj stalnog liturgijskog odbora hvarski biskup preuzv. g. Mons. M. Pušić održao je zaključni govor, u kome je najprije osvijetlio natješni odnos liturgijskoga pokreta i Katoličke Akcije, a zatim se zahvalio svima, koji su doprinijeli tako velebnom uspjehu ovoga kongresa, i izrazio svoje osobito zadovoljstvo, što je kongres tako lijepo uspio. Još je govorio i predsjednik kongresa preč. Pečenjak. Pročitane su nato rezolucije, sastavljene u vezi s pojedinim predavanjima, koje su jednodušno prihvaćene, pak je kongres zaključen.

27. X. popodne u održana je vrlo uspjela svečana akademija u dupkom punoj velikoj dvorani Zagrebačkog Zbora, na kojoj su odlično nastupili zbor Prvostolne crkve te učenice gimnazije i učiteljske škole č. ss. Milosrdnica, dok je prof. Petar Grgec održao vrlo zanosan i sadržajan govor o temi »Svećenik u povijesti hrvatskoga naroda«.

Širom svijeta

REZULTAT IZBORA U AMERICI. 5. t. m. obavljani su, uz golemo sudjelovanje birača, izbori za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država. Američki narod po treći puta dao je povjerenje Franklinu D. Rooseveltu, koji je dobio 25 milijuna 694 tisuće 747 glasova, a njegov protivnik Willkie 21 milijun 427 tisuća 832 glasa. Ovaj ponovni izbor Roosevelta znači nastavak dosadašnje američke politike, naročito obzir na naoružanje i obranu zemlje te pružanje još veće pomoći Engleskoj i Kini.

KRIZARI! Spremajte se na veliki euharistijski kongres u Zagrebu u lipnju 1941. godine!

MOLOTOV U BERLINU. Predsjednik vijeća komesara Sovjetske Unije i komesar vanjskih poslova Molotov na poziv njemačke vlade došao je ovih dana u Berlin te pregovara s Hitlerom i vodećim političkim i privrednim ličnostima Reicha. Berlin upozorava na dalekosežne posljedice odluka, koje će biti stvorene u Berlinu u pregovorima između Njemačke i Sovjetske Unije.

SJEMENISTA PRETVARAJU U VOJARNE. Bayonnesko sjemenište u južnoj Francuskoj pretvorili su Nijemci u vojarnu. Kako je školska godina bila već započela, bayonneski biskup Mons. Vansteenberghe obratio se posjednicima većih kuća, da prime na stan bogoslove i njihove poglavare i profesore. Stanovnici su molbi svoga biskupa izašli toliko ususret, da će se školska godina moći nastaviti.

SPANJOLSKA OKUPIRALA TANGER. Prošlih dana španjolske okupacione čete u Tangeru raspustile su sve međunarodne kontrolne urede, zakonodavnu skupštinu i sve ostale organizacije, koje su zoni Tanger davale međunarodni značaj.

Sudeći po do vratku na vratima mogla bi biti i starija. Na tom do vratku je urezan križ i dvije rozete sa strana. Crkveno je nadarje uživao netko od kanonika. Nadarbenik Jakov Zilij g. 1436. imao je neku pravdu s Nikolom Petrovićem radi toga beneficija. Jere Divnić kan. bio je rektor crkve 1559. Marin Dobrović g. 1605. odriče se nadarja, a iste godine 21. XII. justpatroni Ivan i Petar Tobolovića biraju rektorom klerika Matu Dobrovića. (Not. arhiv suda, sv. 53. II. 52.) Mate se navodi kao rektor sve do svoje smrti 6. VIII. 1664. Prema oporuci Petra Tobolovića od 2. X. 1646. (valjda je bio zadnji od svoga roda) pripada pravo patronata obitelji Dobrovića (Dobrovića) (Zadar, Drž. arhiv, Ispetatorate centrale per culto 1807.—09. XIII. Benefici 2.) Kapetan Matej Dobrović iz Krfa šalje punomoć 1. XII. 1664., kao nasljednik obitelji Tobolovića, za izbor novoga plovana, a to je bio Jakov Divnić, klerik student u Loretu (Not. arhiv suda, sv. 82., I., 521). Jakov je nadarbenik bar do 1678. God. 1683. uživa nadarje Jakov Donzelli. Po njegovoj je smrti izabran 13. XII. 1691. Šimun Dobrović Matin, koji drži nadarje i g. 1723., kad je bio primicerij kaptola. Obitelj Dobrović ima patronat i

Isusovci

(Povodom 400. obljetnice osnutka Družbe Isusove)

Pod vječnim i neugasivim vidom, da samo Božja Providnost i prisutnost Duha Svetoga vodi i upravlja sudbinom Crkve Kristove kroz ovo 20 stoljeće, ove svete jubilejske godine spada i jubilej 400. godišnjice osnutka Družbe Isusove. Hrvati-katolici, slaveći svoj kršćanski i katolički milenij veza sa Svetom Stolicom, pridružuju se katolicima cijeloga svijeta u čestitkama i svetim željama Družbi Isusovoj kod ove rijetke slave njihovoga reda, koji sjaje u sv. katoličkoj Crkvi tamquam »lucerna ardens et lucens« (Jo 5, 35).

Povodom ovoga velikog jubileja Družbe Isusove sva je naša hrvatska i katolička štampa dala puno priznanje ovoj Družbi, osobito za njihov kulturni i vjersko-moralni rad u hrvatskom narodu. Time je dana i jedna javna i puna satisfakcija članovima Družbe Isusove u našem narodu protiv onih, koji su ih nemilo bili uvrijedili za vrijeme diktatorskih režima, a vodeći duhom najljubijih neprijatelja katolicizma, kao što su bile masonske lože i sljedbenici i pristaše poznate »uskrsnje poslanice«. Došao je dan, kada su se grdo razočarali svi njihovi protivnici, po onoj narodnoj: Ko na crno laje, brzo se kaj! Oci Isusovci su sinovi našega naroda, te imadu puno pravo svoga rada i opstanka na svojoj domaćoj grudi.

Neka stoga i nama bude dozvoljeno, u ograničenom prostoru našega lista, da se samo kratko dodirujemo ovoga rijetkog jubileja, koji je toliko značajan u životu katoličke Crkve.

U 16. stoljeću pojavila su se dva silna kontrasta: M. Luter i sv. Ignacije Loyola. Po samom svjedočanstvu najpoznatijih svjetskih povjesničara Grisara, Marksa i drugih M. Luter spada u žalosne oline svjetske povjesnice. Čovjek, koji nije bio pogodio svoje zvanje, uzeo je sebi za zadatak, da reformira crkveni i javni život, a sam je bio bez jedne jače pozitivne vrednote, osim razarajućih i negativnih strana svoga značaja. Zastupao je vjerski i filozofski racionalizam, propagirao je oblik nacionalne crkve, nijekao je ulogu volje u ličnoj i moralnoj izgradnji i odgoju, porušio je i zanjekao život milosti u Crkvi, skrajno revolucionaran proti svakom auktoritetu, skrajno nesocijalan, i ako je sebi bio stavio u zadatak socijalne reforme, koje su se stvarno sastojale u neronskom postupku proti seljaštvu, koji je u seljačkim bunama dao posmicati na hiljade i hiljade žrtava. Jasno je, da je zabacio katoličku dogmu, moral, pravo, liturgiju, uništavao čast Božju i ugled Crkve. Ipak je pod konač svoga života bio prisiljen, da sam prizna, kako sav njegov postupak neće moći zaslužiti život vječni. Tom gorkom konstatacijom zapečatio je svoju vremenitu i vječnu sudbinu. On bje!

Dok je M. Luter u Wartburgu g. 1521 spremao svoje žučljive spise, da bi udario proti Rimu i ubacio u pokvareni svijet kritičku: Loss von Rom!, dotle se u gradiću Pampeloni nalazio u bolesničkom krevetu ranjeni junak — Ignacije Loyolski, koji je tih dana proživljavao svete časove svoje konverzije poput svetoga Pavla sa svoga puta u Damask. U grobnjoj tišini, samoći i sabranosti obilno je djelovala kod njega Božja milost, da postane Utemeljitelj uzornoga reda u katoličkoj Crkvi, koji će u četiri puna stoljeća preko svojih svetih ljudi

g. 1773., a nadarbenik je Ante Dobrović sve do svoje smrti 14. IV. 1819. Zadnji je nadarbenik Ivan Belamarić umro 1877. Potom je nadarje uključeno zakladi za biskup. dake. — U spisu od g. 1807. kaže se, da je crkva srušena prije nekoliko godina, jer je bila stara, da ima 14 zemalja s prihodom od oko 245 lira i da je dužnost govoriti dvije mise svake sedmice u katedrali, a u njoj samoj bila je misa na sv. Petra i drugi dan rogacije (prosní dan) (Zadar, gornji navod). God. 1829. još postoji dužnost, da se pjevaju dvije mise godišnje i govore 104 mise. Od g. 1902. pjeva se misa u Petrovoj crkvi na njegov dan i govori se 20 misa. I danas se ta misa pjeva, ali su se zbog agrarne promjene promijenile i obveze. — Zanimiva je slika na oltaru, gdje sv. Petar sjedi na prijestolju s Papinom tijarom na glavi.

Nova crkva. Već 7. IV. 1899. darovala je šibenska općina zemljište pred selom za novu crkvu, jer je stara postala trošna i previše malena za pučanstvo i kr. mornaricu. Za lijepi nacrt u romanskom gotskom slogu pobrinula se kr. mornarica, ali se nažalost kasnije izgubio. Bio je predviđen trošak od 23.300 kruna u zlatu za gradnju bijelim masivnim kamenjem. Man-

i umova biti svjedoci velikih Božjih djela i njegovih savršenstava među smrtnicima Ignacije će svojim svetačkim djelima i potezima u svemu paralizirati nakane i rad M. Lutera.

Tako, dok Luter ponizuje Bibliju do prostoga racionalizma, dotle će Ignaciju Sveto Pismo biti neugasivi izvor milosti i obraćenja na bolesničkoj postelji. Luter odbacuje ulogu milosti i živote svetaca u izgradnji čovjeka, a Ignaciju će baš Životi Svetaca unijeti novi smjer kršćanske obnove putem njegove svete ustanove Duhovnih vježbi. Dok Luter ruši na svoj liniji ugled i svetost Petrove Stolice, dotle će Ignacijeva Družba, poput vojničke formacije, u samoprijetorju, posluhu, disciplini, u stručnoj spremi, rijetkoj odvažnosti i pothvatima braniti prava Petrove Stolice pred svim mogućnicima i silnicima ovoga svijeta. Dok Luter zvekeće krvavom sabljom u seljačkim bunama i nosi na svojoj savjesti na hiljade nevinih života, dotle će Ignacije odložiti u pariškom Montmatru svoju sablju na oltar Bogorodice i svući svoj grimizni plašt časnika, da se prostre u poniznosti pred njezin oltar i položi svečane zavjete. Dok Luter bude propagirao ideju nacionalnih crkava, dotle će Ignacije i njegova Družba ispoivje dati jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu, bez etničkih granica i jezičnih sfera Zaista značajne antiteze pseudo-reformatora i pravoga reformatora!

Daleko bi nas odvelo, nižući ove povjesne konstatacije.

Naša je sveta dužnost, da se poklonimo pred veličinom Isusovačkoga Reda, koji je na svim poljima vjerskoga i kršćanskoga života pravi odraz velikih djela, rasvijetljenih i pomaganih milošću Božjom. Tu na prvo mjesto spada ustanova svetih Duhovnih vježbi, kao nepresušivi izvor moralne obnove. Zatim odgoj omladine, koji ostaje neizbrisiv kod njihovih gojenaca u znaku velike izobrazbe i jake značajnosti. Isusovci su pronijeli slavu učenosti u svim teološkim disciplinama, naročito u filozofiji i moralici. Promiču do prezamjernosti najvećih znanstvenika i profane znanosti: matematiku, fiziku, astronomiju, etnologiju, historiju i ost. Njihov red sjaje brojnim svetačkim likovima: 24 kanonizirana sveca i 141 blaženika.

Još dugujemo i posebnu harnost Družbi Isusovoj, koja je odgojila naše najjače i najzaslužnije svećenike šibenske i zadarske biskupije u bivšem zadarskom sjemeništu »Zmajević«. S njihovim su odgojem usko povezana imena blage uspomene Vionia, Pavissicha, Friedla, Suardia i dr.

Pisac ovih redaka imao je osobitu milost, što je prošle godine sredinom prosinca celebrirao svetu Misu u nedjelju za mlade novicije na Jordanovcu, koje je tom zgodom sve pričestio. Pri koncu ovih skromnih redaka želi zajedno s našim uredništvom, da svi ti noviciji stignu do svoga konačnog cilja i pođu stopama svojih svjetlih članova u kulturnoj misiji, koju im je Providnost namijenila u hrvatskom narodu.

Ad quam multos et felicissimos annos!

Prof. Dal.

UMRO CHAMBERLAIN. 9. t. m. preminuo je Neville Chamberlain, bivši predsjednik britanske vlade.

dalinjani su na svom seoskom zboru g. 1910. izjavili, da za novu crkvu mogu doprinijeti samo 3000 kruna. Ipak je kr. mornarica počela gradnjom 1913. i 1914. u visini preko 2 m. svuda unaokolo. Svjetski je rat zaustavio posao. Nova se akcija poduzela g. 1939., kad se zapalila stara crkva, i rad se odmah nastavio i dovršio početkom studenoga ove godine 1940. Novi je dio crkve izgrađen po nacrtu g. Rudolfa Ružičića prema raspoloživim sredstvima. Bijelim kamenom je dograđeno glavno pročelje, otprije započeta profilacija glavnog i sporednog portala, kameni vijenac, romanski prozori te ulaz sa stupom i arhitravama. Također se križevi naslanjaju na kamene konsole. Ostalo je dovršeno betonskom smjesom, jer je bilo na raspolaganju svega oko 150.000 Din. Inače bi troškovi bili ogromni. Luksuzni zvonik nad glavnim vratima po gotskom načinu morao je izostati, ali je podignut čedniji nad sakristijom. Veliki je oltar privremeno prenesen iz stare crkve. Nutarnje uređenje treba još mnogo žrtava. Crkva je duga 35 i široka 9 m, a ima 13 prozora. Za dogradnju se mnogo brinu župnik don Damjan Rodin, uprava crkve, seljani i biskupija.

Don Krsto Stošić

Poruka hrvatskih preparandista i preparandistica u Petrinji

Dragi kolege i kolegice!

I do Vas je, možda, došao češće puta neugodni glas, da je glasovita petrinjska preparandija, koja se nalazi u srcu Hrvatske, navodno u crvenim rukama, zadojena marksističkom ideologijom.

Jest, istina, mnogi su dosadašnji protuhrvatski režimi htjeli da pomoću hrvatskom narodu tudinskog marksizma rastroju složne hrvatske redove, isprazne hrvatsku dušu, koja je uvijek bila kršćanska — uvijek katolička. Mislili su — i ne nažalost krivo, da će to najbolje postići, ako razornim komunističkim idejama rastroju misli i srca naših budućih hrvatskih učitelja i učiteljica, koji su po svom zvanju pozvani da budu najbliži svome Hrvatskome narodu. I dali su se na to, da od hrvatskih preparandija, pomoću marksističkih orijentiranih nastavnika i nastavnica, protežiranjem marksističkih ideologa među daccima, stvore od naših hrvatskih preparandija rasiđista komunizma, koja će rastrovati preko budućih mladih učiteljskih generacija dušu i bit našeg hrvatskog naroda.

No prevariše se. Mi smo tu u Petrinji kroz godine podnosili tu nasrtljivost marksizma što su ga tudinci unijeli. Podnosili smo, ali se u ovoj 1300-toj obljetnici povijesti našeg hrvatskog naroda probudila praiskonska svijest naše hrvatske duše; mi, koji smo nosioci 13. vijekovne tradicije hrvatskog naroda, koji smo nastavljači onih Hrvata, koji su prije trinaest vijekova ulaženjem u katoličku Crkvu postali jedan od prvih kulturnih naroda Evrope; mi smo danas na ovoj prekretnici Evrope i čovječanstva odlučili, da kao budući vodeći i prosvjetitelji hrvatskog naroda, kao njegovi učitelji obračunamo energično i zauvijek s komunizmom u redovima naše mlade učiteljske generacije u Hrvatskoj. Mi smo to u Petrinji i učinili: komunizmu je u našoj Petrinjskoj preparandiji onemogućeno daljnje nadiranje — njemu su kod nas polomljena krila. Pozivljemo Vas stoga, kolege i kolegice svih hrvatskih preparandija, da se našem prodornom likvidiranju komunizma na našim preparandijama priključite — da komunizam iz naših učiteljskih redova bude doskora uklonjen i naše učiteljstvo postane pionirima i svjetionikom svojeg Hrvatskog naroda, vodeći ga prokušanim tračnicama naše vjekovne hrvatske tradicije, koja je od prvih početaka uvijek bila kršćanska, evropska, katolička.

Kolege i kolegice! Pridružite se našoj borbi za likvidaciju komunizma u svim preparandijama Hrvatske!

Kolege i kolegice! Apeliramo na našu hrvatsku vlast, da smjesta odstrani sa svih naših preparandija sve oblike marksističke propagande, naročito svaki utjecaj marksističkih »vaspitača«, jer mi smatramo gaženjem svoje narodne i profesionalne časti, da na uzgoj naš budućih hrvatskih učitelja i učiteljica imadu bilo kakvog utjecaja marksistički i protuhrvatski orijentirani »pedagozi«.

Hrvatski preparandisti i preparandistica Petrinje

Naši dopisi

PAG

Proslava 1300 godišnjice veza Hrvata sa Sv. Stolicom

Sva vjerska i katolička prosvjetna društva u Pagu prisustvovala su u crkvi sv. Margarite č. mm. Benediktinki svečanoj trodnevni za blagdan Krista Kralja, te proslavu 1300 godišnjice pokrštenja Hrvata. Preč. Felicinović je propovijedao prve večeri o radu Crkve, da pripitomi barbare koji su osvojili Evropu; druge večeri o radu hrvatskoga svećenstva za unapređenje prosvjete i škola u našem narodu, a treće večeri o značenju ovoga jubileja za Hrvate.

U nedjelju u 6.45 s. ujutro bila je zajednička sv. Misa i sv. Pričest Križara (ca), Kćeri Marijinih i Počasne Straže, kojom prilikom oko 500 osoba pristupilo je Euharistijskoj gozbi. Sv. Misu su pjevale č. mm. Benediktinke, a poslije Evanđelja bila je propovijed o značenju krštenja Hrvata i o veličini Hrvatske za vrijeme hrvatske dinastije, odane Crkvi i Papi, te kako istim putem treba da idemo i mi danas, da postignemo duhovnu obnovu i moralnu izgradnju Hrvatske. Veliki oltar je bio okičen papinskim zastavama.

Iza sv. Mise procesionalno su svi oni, koji su se pričestili, u troredovima otišli do župske crkve sv. Marije, da obave posjete, određene, da se dobije jubilejski oprost. Procesiju su otvarali Križari, kojih je odbor eto prvi put za ovaj blagdan i za ovu svečanost bio u odorama, a

predsjednik je nosio križ. Dvadesetak članova su bili s crvenim križarskim kapama. Po putu su svi pjevali »Do nebesa«. U župskoj crkvi nas je dočekao presvij. opat i župnik don Ante Banić. Pod njegovim vodstvom su se obavile propisane molitve i posjeti. Zatim je presvij. opat otvorio krstionicu te je okružen članovima (cama) vjerskih društava svečano izvršio obnovu krsnoga zavjeta, a zatim su svi recitali Vjerovanje. Himnom Kristu Kralju dovršena je ujutro ova velebna služba Božja.

U zbornoj crkvi poslije podne bio je sat klanjanja. U crkvi sv. Margarite su Križari (ce) imali su po Poslovníku svečano primanje novih članova te zakletvu vjernosti zastavi i križarstvu. Ovaj dirljivi obred započeo je pjevanjem »Zastave gore«, a završio Lijepom našom. Zatim je bio izložen Presv. oltarski Sakrament na javno klanjanje. Križari i Križarice su pred Presvetim izmolili posvetu, recitali koronalnu recitaciju Kristu Kralju i otpjevali himnu.

Uvečer u dvorani Mahnić u 6.30 s. je bila svečana akademija, koju su priredili Križari. Najefektnija točka bila je zborna recitacija »Naš voda — Krist Kralj«.

MANDALINA

Blagoslov nove crkve

Došao je dugo žudeni čas, da smo došli do svoje velike i nove župske crkve. 24. ovoga mjeseca uslijedit će svečani blagoslov, koji će obaviti preuzv. naš biskup. Sva od bijelog kamena diže se ponosna u sredini našega mjesta!

Ujutro u 9.30 s. bit će svečani blagoslov crkve i svečana sv. Misa, koju će služiti presvij. Pian uz asistenciju preuzv. biskupa, pjevat će »Cecilijanski zbor« iz Šibenika. Svirat će cijeloga dana mornarička glazba. Popodne u 3 s. bit će procesija sa slikom Gospe od Zdravlja i zaključni govor vlč. Grgureva, župnika bolnice.

Pozivamo sva okolišna mjesta na ovo veliko slavlje, osobito najbliže naše Šibenčane, da u velikom broju dođu i učestvuju na ovom blagoslovu. Dodite — čekamo Vas!
Mandalinjanin

Iz naših krajeva

BISKUPSKA KONFERENCIJE. U Zagrebu su od 7.—9. t. mj. održane biskupske konferencije. Raspravljena su aktualna crkvena pitanja. Zadnjega dana prisustvovali su im je i nuncij preuzv. Ettore Felici.

IV. ZASJEDANJE HRVATSKOGA SOCIJALNOG TJEDNA održano je u Zagrebu od 3.—10. t. mj. s vanrednim uspjehom. Opširnije ćemo o njemu izvještiti u slijedećem broju.

NOVI MINISTAR VOJSKE. Dosadašnji ministar vojske i mornarice armijski general Milan Nedić predao je ostavku, a na njegovo mjesto postavljen je počasni adjutant Nj. V. Kralja Petar Pešić, armijski general u rezervi.

BOMBARDIRANJE BITOLJA. 5. t. mj. između 13.40 i 15.10 sati strani su aeroplani u tri navratka preletili nad Bitoljem bacivši na grad i okolice 21 bombu, od kojih je 19 eksplodiralo. Od eksplozija poginulo 9, a teško ranjena 21 osoba. Materijalna šteta je velika.

RADNE JEDINICE U VOJSKI. »Službene Novine« objavile su Uredbu o dopuni uredbe o pomoćnoj vojsci zemaljske obrane. Prema toj novoj uredbi može ministar vojske i mornarice, uz prethodnu odluku ministarskoga vijeća, pozivati obvezanike pomoćne vojske u redovitom, pripravnim i ratnom stanju pojedinačno i bez obzira na njihov ratni raspored te od njih stvoriti posebne radne jedinice. U te radne jedinice moći će se pozivati također obvezanici vojne sile pod istim uvjetima.

UREDBA O PRIVREMENIM UČITELJIMA. Prošlih dana stupila je na snagu uredba o postavljanju privremenih učitelja pučkih škola izuzetno od § 71. zakona o pučkim školama i uredbi o službenicima postavljeni za privremene učitelje pučkih škola apsolventi filozofskoga fakulteta s položenim diplomskim ispitom, abiturijenti klasičnih i realnih gimnazija, ako su nakon desetmesečnog uspješnog rada na pučkim školama položili dopunski ispit na učiteljskoj školi. Takvi privremeni učitelji stiču sva prava i dužnosti iz zakona o pučkim školama i uredbi o službenicima odnosa banovinskih činovnika.

ODRŽANE PRIREDBE. Održana je križarska priredba u Sarajevu, zatim u Gašincima (delegat VKB-a br. Vjenceslav Pech). U Zagrebu na sv. Duhu održana je akademija u Domu sv. Franje 30. XI., priredena po dacima-Križarima.

Dan molitve za sadanje potrebe čovječanstva

(Nedjelja 24. studenoga 1940.)

Na blagdan Krista Kralja, u nedjelju 27. oktobra o. g. sv. Otac Papa Pio XII. objelodanio je »Motu Proprio« — Apostolsko Pismo, kojim uriče novu molitvenu vojnu, naime »Dan Euharistije« i »Dan molitve« za nedjelju 24. ovoga mjeseca, kada će se po čitavom katoličkom svijetu moliti za sadanje potrebe čovječanstva.

Evo u prevodu poštovano Apostolsko Pismo:

»Svima je doista poznato, da mi nisamo, otkako je novi strašni rat zahvatio Evropu, nikada ništa propustili, što bi nam zapovijedala savjest službe, od Boga povjerene, ili svjetovalo srce, koje očinski ljubi sve narode. I to ne samo da bi se obnovila rastrgana sloga među tolikim narodima na temelju jednakosti i na pravedan način, nego da bi božanska utjeha i ljudska pomoć stigla po mogućnosti do svih onih, kojima strašan rat donosi štetu i žalost.

Pa jer užasan rat još ne popušta, nego i dalje sve više bjesni i jer se čini, da je Naš glas, vijesnik mira, zaglušen od ratne buke, zabrinuto i zaufano upravljamo srce k »Ocu milosrda i Bogu sve utjehe« (II. Kor. I. 3) moleći za ljudski rod bolja vremena od Njega, koji jedini pokreće i ljudske volje i po božanskoj volji ravna tok događaja.

Ta dobro znamo, da će naše molitve postati jače, ako se slože s molitvama Naših sinova. Zato, i ako smo prošloga mjeseca svibnja pozvali k oltaru Bogorodice Djevice sve kršćane, osobito djecu, da izmolimo nebesku pomoć (Epist. ad Emmum Card. A. Maglione A. A. S. 1940., p. 144) sada opet određujemo javne molitve, koje se imadu moliti svuda po svijetu s nama na dan 24. dana slijedećega mjeseca studenoga. I čvrsto se uzdamo, da će svi sinovi Crkve drage volje odgovoriti ovim našim željama, tako će se stvoriti kor bezbrojnih molilaca, koji će se uzdići u daleke nebeske visine, pa nam izmoliti božansku milost i božansko milosrde. Također se nadamo, — što je uostalom vrlo važna stvar — da će djela pobožne pokore pratiti ovu molitvenu vojnu i da će se život svijetu promijeniti na bolje, te više prilagoditi kršćanskom zakonu i kršćanskom običaju. Ovo bez sumnje zahtijevaju današnje tjeskobne prilike i pogibli budućih; zahtijeva božanska pravda i božansko milosrde, koje sebi trebamo pribaviti.

Budući da ništa toliko ne ublažuje i umilostivljuje božansko veličanstvo kao euharistijska žrtva, u kojoj se sam Otkupitelj ljudskoga roda »na svakom mjestu žrtvuje i prikazuje... čista žrtva« (Mal. I. 11), želimo i na temelju Našega ugleda određujemo, da u onaj isti dan, 24. slijedećega mjeseca studenoga, kada budu te javne molitve, zajedno s Nama svi službenici oltara, koji su vezani služiti sv. Misu »pro populo«, služe je na Našu nakanu, udruženi zajedno s Nama, koji ćemo prikazati božansku žrtvu na grobu blaženoga Petra u vatikanskoj bazilici.

No neka znadu i ostali svećenici jednoga i drugoga klera, da će Nam učiniti veoma drago djelo, ako na taj isti nedjeljni dan prikažu sv. Misu na Našu nakanu.

Život Šibenika

PROSLAVA BL. NIKOLE TAVILIĆA. U nedjelju 17. t. mj. u svim našim hrvatskim krajevima proslavit će se blagdan bl. Nikole Tavilića, jeruzolimskoga mučenika. Grad Šibenik, kao rodno mjesto Blaženikovo, proslavit će taj blagdan najsvečanije. Bl. Nikola je dika i ponos našega grada. Proslava blagdana počet će trodnevnom pobožnošću u katedrali 14., 15. i 16. t. mj. u 5.30 s. popodne, skupa s devetnicom Gospi od Zdravlja. Na sam blagdan u 5.30 s. ujutro pjevat će se u katedrali lekcije, nakon kojih će slijediti pjevana sv. Misa. U 7, 7.30, 8, 8.30, 9 i 9.30 s. bit će tihe sv. Mise, a u 11 s. pontifikalna sv. Misa preuzv. biskupa pred Blaženikovim oltarom. Popodne u 5.30 s. bit će u katedrali propovijed i pontifikalni blagoslov. — Po naredbi preuzv. biskupa blagdan bl. Nikole proslavit će se naj-svečarije i u svim drugim gradskim crkvama te po svim župama šibenske biskupije i apostolske administracije. Tri dana pred svečanošću slavit će zvona po svim crkvama u svim župama, i to tri puta na dan po običaju, a na sami dan bit će svečana sv. Misa i propovijed o Blaženiku s molitvom za njegovu kanonizaciju (proglašenje svetim).

A Naša je nakana ova, da se preko toliko euharistijskih žrtvi, koje se imajr prikazati vječnom Ocu u svaki čas i u svakom dijelu zemlje, izmoli vječni pokoj svima kršćanima, koji su poginuli zbog rata; te da se nebeskim darovima i utjehama napune također oni, koji su ili prognani ili iz domovine pobjegli, ili nepoznati lutaju po tuđim zemljama, ili su strpani u zatvor, ili su na bilo koji način ožalošćeni i rastuženi uslijed ratnih nevolja. Isto tako, da se napokon uspostavi red po pravdi i umire duhovi u kršćanskoj ljubavi, da pravi mir združi i pobrati svu ljudsku obitelj.

Dano u Rimu kod Sv. Petra dana 27. mjeseca listopada na blagdan G. N. Isusa Krista Kralja godine 1940., pontifikata Našega druge.

PIO PAPA XII.

Trostruka je nakana Sv. Oca, kako se vidi iz ovoga Pisma: a) moliti od Boga, po neizmjernim zaslugama Njegovog Božanskog Sina, vječni pokoj preminulima u ratu; b) isprostiti utjehe i Božje pomoći svima onima, koji trpe u ratu i radi rata; c) vapiti, da se povrati što prije nesretnom čovječanstvu mir, koji će se osnivati na kršćanskoj pravednosti i ljubavi.

Zaista očinski poziv Sv. Oca naći će u srcima svih plemenitih ljudi i u kršćanskim dušama dubokog odjeka, jer uzvišeni glas Kristova Namjesnika diktira ozbiljnost časa, koji proživljuju bijedni narodi u svijetu.

Odazivajući se glasu Pape Pija XII. pozivljem sve dušobrižnike, da u nedjelju 24. ovoga mjeseca apliciraju sv. Misu ad intentionem Summi Pontificis, a ne ad intentionem Ordinarii, a niti pro populo. Ne samo dušobrižnici, nego sam stalan, da će svi mirski i redovnički svećenici bez razlike veoma rado i pripravno udovoljiti želji Sv. Oca te da će u nedjelju aplicirati sv. Misu na Njegovu odluku te se tako u Euharističkoj žrtvi sjediniti sa Sv. Ocem, koji će toga dana prikazati vječnom Ocu žrtvu Njegovoga Sina na grobu sv. Petra u Vatikanskoj bazilici i prositi, da se Bog smiluje bijednim narodima i povrati ovaj izmučenju zemlji mir.

Po svim župskim i samostanskim crkvama neka u nedjelju 24. ovoga mjeseca bude izložen Euharistički Isus na našim oltarima na klanjanje vjernicima i to barem jedan sat. Gdje je moguće, neka bude i čitavi dan. Pri zaključku pobožnosti ispjevaće se psalam »Smiluj mi se Bože«.

Svećenici u svojoj revnosti zauzeće se, da ovaj molitveni Dan po previšnjem namjeni Sv. Oca uspije što bolje. Sv. Otac u ovim strahovitim prilikama u svijetu polaže svu nadu samo u Boga pa stoga tako toplo i ustrajno preporučuje molitvu. Dobre i pobožne duše, članovi i članice vjerskih organizacija i pobožnih društava, vjerski zavodi i samostani neka u nedjelju pristupe sv. Pričesti u ovu svetu svrhu.

Ovo pismo neka se pročita po svim crkvama u šibenskoj biskupiji i ap. adm. u nedjelju 17. o. mj.

Biskupski Ordinarijat

Šibenik, 16. studenoga 1940.

Biskup i Apost. adm.

Dr. Jeronim Mileta, s. r.

zahvalnosti. — Nekoliko dana prije njega otputovali su također za Rim vlč. gg. don Petar Čiklič i don Srećko Diomartić, da prosljede već započeti studij. Želimo im što bolji uspjeh u nauku, sretan boravak u Vječnom Gradu i još sretniji povratak u domovinu!

† IVO ANTIĆ-POLUŠ. 5. t. mj. preminuo je u 73. g. života naš vjerni pretplatnik g. Ivo Antić-Poluš, dugogodišnji upravitelj stare šibenske tvornice likera R. Vlahov, koja se svojedobno preselila u Zadar, a zadržala filijalu u Šibeniku. Pokojnik je bio opće poznat kao čovjek blage čudi, plemenita srca, savjestan do najmanjih sitnica, uzorna karaktera, dubokih kršćanskih osjećaja i izrazitih etičkih vrline. Pokoj mu vječni, a rodbini naše saučeslje!

DEVETNICA GOSPI OD ZDRAVLJA od 11. t. mj. drži se se svake večeri u katedrali u 5.30 s.

GOSPA OD ZDRAVLJA. U četvrtak 21. t. mj. proslavit će se svečano blagdan Gospe od Zdravlja u našoj katedrali. Ujutro u 4.30 s. pjeva se Jutrenja s lekcijama. U 6 s. pjevana župska sv. Misa. Zatim u 7, 7.30, 8, 8.30, 9, 9.30 i 10 s. bit će tihe sv. Mise. U 11 s. bit će pontifikalna sv. Misa preuzv. biskupa. Preko pontifikalne sv. Mise preuzv. biskup udijelit će papinski blagoslov s potpunim oprostom svima onima, koji su se ispovjedili i pričestili. Popodne u 5 s. bit će propovijed i blagoslov s Presvetim.

NAŠ PODLISTAK. Povodom skoroga blagoslova nove crkve u Mandalini donosimo naš današnji podlistak. To je izvadak iz ovećega članka preč. Stošića o Mandalini, koji nam, nažalost, radi ograničenoga prostora nije bilo moguće u cijelosti donijeti.

PRICEST I SAT KLANJANJA KRIŽARICA. Pozivlju se sve Križarice i Male Križarice, da u nedjelju 24. t. mj. u 7 s. ujutro prisustvuju sv. Misi i sv. Pričesti, a popodne od 4 do 5 sati satu klanjanja u crkvi sv. Luce — Duhovnik.

U FOND NASEGA LISTA doprinijela je gđica Mira Paylović (Zagreb) Din 20. — Uprava harno zahvaljuje.

SVIM ČLANICAMA »ŽIVOGA SVIJETA« javljam, da je nakana klanjanja za slijedeća dva tjedna (17.—30. XI.): za vječni pokoj preminulima u ovom ratu, za utjehu i Božju pomoć svima, koji trpe u ratu i radi rata i da se nesretnom čovječanstvu vrati što prije mir, koji će se osnivati na pravdi i ljubavi. — Pozivljem sve članice, da u nedjelju 24. t. mj. u 5 s. popodne dođu na naš redoviti mjesečni sastanak, koji će se održati u Kat. Domu. — Preporučam članicama, da u nedjelju 24. t. mj. u što većem broju prisustvuju satu klanjanja od 4—5 sati popodne u crkvi sv. Luce. — Don Ante Radić.

Križarske vijesti

POSJETI. Posjećeno je Križarsko Bratstvo i Dačko Križarsko Bratstvo u Petrinji 31. X. po delegatima VKB-a br. Emilu Klaiću i br. Ljeposlavu Periniću. Zatim je posjećen Krajevni odbor Nazaret i Križarsko Bratstvo Sargovar po delegatu br. dru F. Niedzielskome.

KRIŽARSKI KALENDAR. Ni jedan Križar ne smije biti bez ovogodišnjega križarskog kalendara, koji je prigodom desetogodišnjice vrlo lijepo opremljen. Kalendar stoji uvezan Din 6, a broširani Din 3. I ako je kalendar sadržajno mnogo veći od lanskoga, cijena mu je ostala ista kao i lani.

KATASTROFALAN POTRES U RUMUNJSKOJ. U noći između 9. i 10. i 11. t. mj. neobično jak potres poharao je veliki dio Rumunjske. Stradalo je 19 gradova, među kojima osobito teško Bukurešt. Prema službenom izvještaju utvrđeno je, da ih je poginulo 267 osoba, a ranjeno 476 osoba. U Bukureštu su evakuirane 183 zgrade, za koje se misli, da bi se mogle srušiti. Oštećene su još 402 zgrade.

VESTA

najbolji njemački šivaći strojevi
pismena garancija 30 godina

Radio aparati TELEFUNKEN i ORION
specijalni za sela

Motocikle, Bicikle, Petromax lampe
NOVOST — štedne svjetiljke našpirit

velika svjetlost mali trošak, pišaći strojevi,
Hrvatske vunene zastave.

Cijene umjerene. Za gotovo i na otplatu.
JAKOV TERZANOVIĆ - ŠIBENIK